

JUSTITSMINISTERIET

Lovafdelingen

Dato: 19. januar 2011
Kontor: Procesretskontoret
Sagsnr.: 2010-748/21-0493
Dok.: KBU40709

GRUNDNOTAT

Kommissionens grøn bog om færre administrative henvendelser for borgerne: Fremme af fri cirkulation af offentlige dokumenter og anerkendelse af virkningerne af civilstandsattester.

KOM(2010) 747 endelig

Resumé

Formålet med grøn bogen er at indlede en bred høring om spørgsmål, der dækker fri cirkulation af offentlige dokumenter og anerkendelse af virkningerne af civilstandsattester med henblik på at udforme en politik for Unionen inden for disse områder. I grøn bogen peger Kommissionen på en række tiltag til forbedring af den fri cirkulation af offentlige dokumenter og anerkendelse af virkninger af civilstandsattester, som efter Kommissionens opfattelse kan være relevante at overveje, herunder bl.a. afskaffelse af legalisering og apostillepåtegning for offentlige dokumenter i Unionen, indførelse af et europæisk civilstandscertifikat og sikring af anerkendelse af retsvirkningen i en medlemsstat af civilstandsforhold, som er indtrådt i en anden medlemsstat. Kommissionen stiller i den forbindelse en række spørgsmål om behovet for initiativer på området og hensigtsmæssigheden af de omtalte forslag. Grøn bogen rejser ikke i sig selv spørgsmål i forhold til nærhedsprincippet og har ikke i sig selv lovgivningsmæssige eller statsfinansielle konsekvenser. Der er høringsfrist for bemærkninger til grøn bogen den 30. april 2011. Justitsministeriet vil udarbejde høringssvar til Kommissionen, når en høring hos relevante myndigheder og organisationer er afsluttet.

Slotsholmsgade 10
1216 København K.

Telefon 7226 8400
Telefax 3393 3510

www.justitsministeriet.dk
jm@jm.dk

1. Baggrund

Danmark har den 21. december 2010 modtaget Kommissionens grøn bog om færre administrative henvendelser for borgerne: Fremme af fri cirkulation af offentlige dokumenter og anerkendelse af virkningerne af civilstandsattester.

I grønbogens indledende afsnit anfører Kommissionen, at formålet med grønbogen er at indlede en bred høring af de berørte parter og offentligheden om spørgsmål, der dækker fri cirkulation af offentlige dokumenter og anerkendelse af virkningerne af civilstandsattester med henblik på at udforme en politik for Unionen inden for disse områder og hertil hørende lovgivningsforslag.

Efter Kommissionens opfattelse begrænses borgerne i Unionen i deres ret til fri bevægelighed og retten til at blive behandlet som statsborger i den medlemsstat, hvor de har bopæl, bl.a. fordi borgerne er forpligtede til at fremlægge offentlige dokumenter for myndighederne i en anden medlemsstat, som beviser, at de har en ret eller forpligtelse. For at disse dokumenter kan blive accepteret af de offentlige myndigheder i en medlemsstat, må borgerne meget ofte udfylde tunge administrative formaliteter.

Som udmøntning af Stockholm-programmet, der blev vedtaget under det svenske formandskab på et møde i Det Europæiske Råd den 10.–11. december 2009, forventer Kommissionen i 2013 at fremsætte to initiativer på området. Det drejer sig om et initiativ om fri cirkulation af dokumenter ved at afskaffe legaliseringen af dokumenter mellem medlemsstaterne og et initiativ om anerkendelse af virkningerne af visse civilstandsattester (f.eks. vedrørende slægtskab, adoption, navn), således at en juridisk status, som er opnået i en medlemsstat, kan blive anerkendt med samme juridiske konsekvenser i en anden medlemsstat.

I grønbogen peger Kommissionen på en række tiltag til forbedring af den fri cirkulation af dokumenter og anerkendelse af virkninger af civilstandsattester, som det efter Kommissionens opfattelse kunne være relevant at overveje i forbindelse med de kommende lovgivningsinitiativer på området. Kommissionen stiller i den forbindelse en række spørgsmål, som høringsparterne opfordres til at besvare. De enkelte spørgsmål beskrives under pkt. 2 nedenfor.

Der er høringsfrist for bemærkninger til grønbogen den 30. april 2011.

Danmarks forbehold

Det bemærkes, at hvis eventuelle senere forslag til retsakter fremsættes med hjemmel i Traktaten om Den Europæiske Unions Funktionsmåde (TEUF), 3. del, afsnit V, vil forslagene i givet fald være omfattet af Danmarks forbehold vedrørende retlige og indre anliggender. Protokollen om Danmarks stilling, der er knyttet til Lissabon-traktaten, vil således finde anvendelse.

Ifølge protokollens artikel 1 deltager Danmark ikke i Rådets vedtagelse af foranstaltninger, der foreslås i henhold til TEUF, 3. del, afsnit V, og ifølge artikel 2 er ingen af de foranstaltninger, der er vedtaget i henhold til TEUF, 3. del, afsnit V, bindende for eller finder anvendelse i Danmark ("retsforbeholdet").

2. Indhold

I grønbogen stiller Kommissionen 11 spørgsmål. I tilknytning til hvert spørgsmål har Kommissionen redegjort for en række mulige initiativer, som Kommissionen via høringsprocessen ønsker at modtage bemærkninger til.

Det *første spørgsmål* vedrører afskaffelse af administrative formaliteter som legalisering og såkaldte apostillepåtegninger, dvs. påtegninger, der bekræfter offentlige dokumenters ægthed.

Grønbogens andet til fjerde spørgsmål vedrører samarbejdet mellem offentlige myndigheder i medlemsstaterne. Kommissionen lægger op til, at de nationale myndigheder i højere grad skal samarbejde om udveksling af oplysninger i tilfælde, hvor der f.eks. er tvivl om ægtheden af et dokument. Kommissionen spørger i det *andet spørgsmål*, om samarbejdet mellem de nationale myndigheder skal intensiveres, og i givet fald på hvilken måde.

Grønbogens *trede spørgsmål* vedrører registrering af en persons civilstand. Oplysninger om en persons civilstand kan f.eks. omfatte oplysninger om vielse, separation og skilsmisse, slægtskab (fader- og moderskab), forældremyndighed og navn. Kommissionen ønsker oplyst, om der bør indføres en central registrering af begivenheder, der vedrører ændring af civilstand, som er forekommet i andre medlemsstater end borgernes op-

rindelsesstat. Kommissionen spørger bl.a., hvilket sted det vil være mest relevant at foretage en central registrering.

Grønbogens *fjerde spørgsmål* vedrører offentliggørelse af en liste over nationale kompetente myndigheder på civilstandsområdet eller offentliggørelse af kontaktoplysninger for et informationssted i hver enkelt medlemsstat. Det er Kommissionens opfattelse, at det kan være nyttigt mere systematisk at informere borgerne om, hvilke myndigheder der er ansvarlige for civilstandsregistre og udstedelse af attester, da der er stor forskel på de administrative strukturer i de forskellige medlemsstater.

Det *femte spørgsmål* vedrører mulighederne for at begrænse oversættelser af offentlige dokumenter. Kommissionen anfører, at borgere i dag bliver mødt med et krav om oversættelse af dokumenter, hvilket er tidskrævende og koster penge. I grønbogen peger Kommissionen på muligheden for at indføre flersprogede standardformularer, f.eks. en erklæring om tab eller tyveri af tegnebog, således at oversættelser undgås.

Grønbogens *sjette spørgsmål* vedrører europæiske civilstandscertifikater. Kommissionen ønsker således oplyst, hvilke civilstandsattester som vil kunne komme på tale som et europæisk civilstandscertifikat, samt hvilke oplysninger der bør være på et sådant certifikat.

Det *syvende spørgsmål* vedrører civilstand for borgere i grænseoverskridende situationer. Kommissionen ønsker bl.a. at få oplyst, om de problemer, der kan opstå i disse situationer, vil kunne løses mere effektivt af de nationale myndigheder alene, og om institutionerne i Den Europæiske Union i så fald bør udstikke retningslinjer til de nationale myndigheder for at sikre et minimum af sammenhæng i den måde, hvorpå man forsøger at finde praktiske løsninger over for disse problemer.

Grønbogens *ottende spørgsmål* vedrører anerkendelse med retsvirkning i en medlemsstat af civilstandsforhold, som er indtrådt i en anden medlemsstat. Kommissionen ønsker bl.a. at få oplyst, hvilke civilstandsforhold denne løsning vil kunne anvendes på.

Det *niende spørgsmål* vedrører anerkendelse baseret på harmoniserede lovvalgsregler af civilstandsforhold, der er indtrådt i en anden medlemsstat, herunder hvilke civilstandsforhold denne løsning vil kunne anvendes på.

I tilknytning hertil vedrører det *tiende spørgsmål* borgernes mulighed for at vælge, hvilken lov der skal finde anvendelse på deres civilstandsforhold, herunder hvilke civilstandsforhold en sådan valgmulighed i givet fald vil kunne anvendes på.

Endelig efterlyser Kommissionen i det *elvte spørgsmål* andre løsninger på problemerne med anerkendelse af civilstandsforhold, der er indtrådt i en anden medlemsstat, end anerkendelse med retsvirkning og anerkendelse baseret på harmoniserede lovvalgsregler.

3. Europa-Parlamentets udtalelser

Europa-Parlamentet har ligesom andre interesserede parter mulighed for at afgive høringssvar. Europa-Parlamentet har ikke på nuværende tidspunkt afgivet høringssvar.

4. Nærhedsprincippet

Grønbogen rejser ikke i sig selv spørgsmål i forhold til nærhedsprincippet.

Justitsministeriet finder det rigtigst først at foretage en vurdering af nærhedsprincippet i forhold til eventuelle senere forslag til retsakter, når der i givet fald måtte blive fremlagt sådanne forslag.

5. Gældende dansk ret

5.1. Legalisering og apostille

En legalisering er en bekræftelse på, at underskriften på et offentligt dokument er ægte. En legalisering er derimod ikke nødvendigvis bevis på, at dokumentets indhold er korrekt.

Når danske offentlige dokumenter skal benyttes i udlandet, er det ofte nødvendigt at få dem legaliseret. Det kan indebære påtegning fra såvel det danske udenrigsministerium som det pågældende lands ambassade/konsulat i København.

I medfør af retsplejelovens § 223 b kan justitsministeren fastsætte bestemmelser om, at der ikke kan kræves legalisering, bekræftelse mv. af offentlige dokumenter, der er udfærdiget af domstole eller myndigheder i

et andet land. Justitsministeren kan endvidere fastsætte bestemmelser om fremgangsmåden ved besvarelse af henvendelser fra udlandet om ægtheden af offentlige dokumenter, der angives at være udfærdiget af danske domstole eller andre offentlige myndigheder. Bestemmelsen er indsat ved lov nr. 324 af 4. juni 1986.

Der er ikke fastsat administrative bestemmelser i medfør af retsplejelovens § 223 b, men Danmark har inden for rammerne af § 223 b ratificeret to konventioner.

Det drejer sig for det første om konventionen af 25. maj 1987 om afskaffelse af legalisering af dokumenter i De Europæiske Fællesskabers medlemsstater, jf. bekendtgørelse nr. 65 af 27. juni 1991. Konventionen er i kraft mellem Danmark, Belgien, Frankrig, Irland, Italien og Letland.

Den anden konvention er Apostillekonventionen (Haagerkonventionen af 5. oktober 1961 om afskaffelse af kravet om legalisering af udenlandske offentlige dokumenter), og konventionen trådte i kraft i Danmark den 29. december 2006. Konventionen betyder, at hvis et dokument er forsynet med en såkaldt "apostille", hvorved dokumentets underskrift bekræftes, kan der ikke stilles yderligere krav om legalisering af udenlandske offentlige dokumenter fra et af de ca. 90 lande, deriblandt alle EU-lande, der har tiltrådt den pågældende konvention.

Det danske udenrigsministerium er Danmarks centrale apostillemyndighed. Det betyder, at danske offentlige dokumenter til brug i lande, der har tiltrådt Apostillekonventionen, ikke skal legaliseres af det pågældende lands repræsentation i Danmark, men udelukkende påtegnes en apostille i Udenrigsministeriet i København.

Danmark har herudover indgået en række internationale aftaler, der indebærer, at der inden for visse retsområder ikke kan stilles krav om legalisering. Det drejer sig f.eks. om Haagerkonvention af 15. november 1965 om forkyndelse i udlandet af retslige og udenretslige dokumenter i sager om civile og kommercielle spørgsmål og Haagerkonventionen af 18. marts 1970 om bevisoptagelse i udlandet i sager om civile eller kommercielle spørgsmål.

Der er ligeledes inden for EU-retten vedtaget retsakter, der fuldstændig afskaffer legalisering mellem medlemsstaterne inden for nærmere afgrænsede områder. Det drejer sig f.eks. om Rådets forordning (EF) nr.

1348/2000 af 29. maj 2000 om forkyndelse i medlemsstaterne af retslige og udenretslige dokumenter i civile og kommercielle sager (forkyndelsesforordningen) og Rådets forordning (EF) nr. 44/2001 af 22. december 2000 om retternes kompetence og om anerkendelse og fuldbyrdelse af retsafgørelser på det civil- og handelsretlige område (Bruxelles I-forordningen). Begge forordninger finder anvendelse i Danmark på mellemstatsligt grundlag i kraft af to parallelaftaler mellem Danmark og EU.

5.2. Registrering af oplysninger om civilstand mv. i Danmark

Som beskrevet ovenfor under pkt. 2 vedrører grønbogen civilstandsattester, der bl.a. kan indeholde oplysninger om civilstand (vielse, separation og skilsmisse), slægtskab (fader- og moderskab), forældremyndighed og navn.

Efter § 3, stk. 1, nr. 1, i lov om Det Centrale Personregister, jf. lovbekendtgørelse nr. 878 af 14. september 2009, tildeles personnumre bl.a. til personer, der folkeregistreres her i landet på grund af fødsel eller tilflytning fra udlandet. En person, der er tildelt et personnummer, registreres efter lovens §§ 4-5 med en række oplysninger. Det drejer sig bl.a. om personens fulde navn, slægtskabsoplysninger (oplysning om mor, far, børn og forældremyndighed) og civilstand. Endvidere registreres det, hvis den registrerede person er frataget den retlige handleevne efter værgemållovens § 6.

Civilstandsoplysninger mv. registreres i Det Centrale Personregister (CPR) på grundlag af afgørelser truffet af danske myndigheder (domstolene, statsforvaltningerne, kommunerne mv.) eller på grundlag af dansk lovgivning.

Endvidere registrerer personregisterførerne, der henhører under Kirkeministeriet, oplysninger i CPR. Det drejer sig om oplysninger om fødsel, navngivning, navneændringer, vielser i folkekirken, fader- og moderskab og dødsfald. I CPR registreres der også oplysninger fra de registre (ministerialbøger), der føres af de anerkendte trossamfund.

Endelig registreres udenlandske afgørelser mv. om civilstand mv. i CPR, hvis betingelserne for anerkendelse af dem i Danmark er opfyldt, jf. pkt. 5.3.

På grundlag af de grunddataoplysninger, der registreres af personregisterførerne, udstedes der bl.a. fødsels-, navne-, vielses- og dødsattester. Derimod indeholder lov om Det Centrale Personregister ikke hjemmel til at udstede attester, der bekræfter rigtigheden af de civilstandsoplysninger mv., der er registreret i CPR. Efter lovens § 46 kan en person, der er registreret i CPR, alene få udstedt en attest om, hvilke oplysninger som er registreret i CPR om vedkommende selv.

5.3. Anerkendelse af udenlandske afgørelser om civilstand mv.

Rådets forordning (EF) Nr. 2201/2003 af 27. november 2003 om kompetence og om anerkendelse og fuldbyrdelse af retsafgørelser i ægteskabs-sager og i sager vedrørende forældreansvar og om ophævelse af forordning (EF) nr. 1347/2000 (den nye Bruxelles II-forordning) indeholder bl.a. regler om *anerkendelse af afgørelser om forældremyndighed, separation og skilsmisse, der er truffet i en anden EU-medlemsstat*. I tilknytning hertil er det i forordningens artikel 21, stk. 2, bestemt, at der ikke må stilles krav om anvendelse af en særlig procedure i forbindelse med ajourføring af en medlemsstats civilstandsregister på grundlag af en endelig retsafgørelse om skilsmisse eller separation mv., der er truffet i en anden EU-medlemsstat. Efter forordningens artikel 52 kræves der ingen legalisering mv. af de dokumenter, der efter forordningen skal fremlægges under en sag om anerkendelse af afgørelser om forældremyndighed, separation og skilsmisse.

På grund af forbeholdet vedrørende retlige og indre anliggender deltog Danmark ikke i vedtagelsen af forordningen, som således ikke er bindende for og ikke finder anvendelse i Danmark.

Uden for rammerne af EU-lovgivningen samarbejder Danmark med de øvrige EU-medlemsstater om anerkendelse af afgørelser om civilstand mv. gennem følgende internationale konventioner:

- Haagerkonventionen af 25. oktober 1980 om de civilretlige virkninger af internationale børnebortførelser i dansk ret (Konventionen indeholder bl.a. regler om anerkendelse af udenlandske afgørelser om forældremyndighed).
- Den europæiske konvention af 20. maj 1980 om anerkendelse og fuldbyrdelse af afgørelser om forældremyndighed.
- Haagerkonventionen af 1. juni 1970 om anerkendelse af skilsmisse og separation (Konventionen gælder kun i forhold til følgende

af EU-medlemsstater: Cypern, Estland, Finland, Italien, Luxembourg, Nederlandene, Polen, Portugal, Slovakiet, Storbritannien, Sverige og Tjekkiet).

- Den Nordiske Ægteskabskonvention – Overenskomst mellem Danmark, Finland, Island, Norge og Sverige om ændring i konventionen mellem Danmark, Finland, Island, Norge og Sverige indeholdende internationalprivatretlige bestemmelser om ægteskab, adoption og værgemål undertegnet i Stockholm den 6. februar 1931 med senere ændringer. Konventionen gælder kun mellem de nordiske lande. Den indeholder bl.a. regler om anerkendelse af udenlandske vielser og udenlandske afgørelser om forældremyndighed, separation og skilsmisse.

Uden for rammerne af de nævnte internationale konventioner anerkendes efter dansk praksis som udgangspunkt udenlandske afgørelser om civilstand mv., forudsat at en række betingelser er opfyldt. Disse betingelser er forskellige fra sagsområde til sagsområde, men på alle sagsområder stilles der i almindelighed følgende minimumskrav:

- Mindst en af parterne skal have haft en vis tilknytning til det land, hvor afgørelsen er truffet.
- Afgørelsen skal være endelig.
- En eventuel modpart skal have været inddraget i sagen på en sådan måde, at vedkommende har haft mulighed for at varetage sine interesser.
- Afgørelsen må i øvrigt ikke stride mod grundlæggende danske retsprincipper (ordre public).

Regler og retningslinjer for anerkendelse af udenlandske afgørelser om civilstand mv. er beskrevet i følgende vejledninger:

- Vejledning nr. 9864 af 6. september 2007 om anerkendelse af udenlandske afgørelser m.v. om forældremyndighed
- Vejledning om vielse nr. 2: Dokumentation for at en part er ugift, herunder anerkendelse af udenlandske skilsmisser (Vejledning nr. 10121 af 21. december 2006)
- Vejledning nr. 9244 af 27. maj 2010 om anerkendelse af udenlandske vielser

Vejledningerne er rettet mod administrative myndigheder, der tager stilling til spørgsmål om anerkendelse af udenlandske afgørelser om civilstand mv., navnlig statsforvaltningerne og kommunerne.

Efter disse vejledninger træffes afgørelse om anerkendelse af en udenlandsk afgørelse om civilstand mv. som udgangspunkt på grundlag af den originale afgørelse – eller en bekræftet kopi heraf – med retskraftspåtegning mv. Afgørelsen om anerkendelse af en udenlandsk afgørelse træffes således som udgangspunkt ikke alene på grundlag af en civilstandsattest fra det land, hvor afgørelsen er truffet. Der stilles normalt krav om, at den udenlandske afgørelse er oversat til dansk.

Efter vejledning nr. 9245 af 20. maj 2009 om dokumentation for ægtheden af familieretlige dokumenter fra udlandet er der normalt ikke behov for at kræve dokumentation for ægtheden af familieretlige dokumenter, som stammer fra bl.a. en stat, der medlem af Den Europæiske Union.

5.4. Lovvalg i spørgsmål om civilstand mv.

Efter dansk international privatret afgøres sager om indgåelse af ægteskab, skilsmisse mv., der behandles i Danmark, efter dansk ret, og parterne har ikke mulighed for at aftale anvendelse af udenlandsk ret.

Den Nordiske Ægteskabskonvention indeholder ligeledes regler om lovvalg ved indgåelse af ægteskab samt i sager om forældremyndighed, separation, skilsmisse og umyndiggørelse (værgemål). I sådanne sager anvendes i hver kontraherende stat den dér gældende lov. Det indebærer, at en sag, der behandles i Danmark, ifølge konventionen afgøres efter dansk ret.

På EU-plan er der vedtaget bestemmelser om lovvalgsregler i sager om separation og skilsmisse, jf. Rådets forordning (EU) nr. 1259/2010 af 20. december 2010 om indførelse af et forstærket samarbejde om lovvalgsreglerne i forbindelse med skilsmisse og separation. Forordningen giver ægtefællerne mulighed for at aftale, efter hvilket lands ret deres sag om separation eller skilsmisse skal afgøres, forudsat, at de eller sagen har en tæt tilknytning til det pågældende land. Når der ikke er indgået en lovvalgsaftale, afgøres sagen efter loven i et land, som ægtefællerne har en tæt tilknytning til.

Forordningen blev vedtaget efter reglerne om forstærket samarbejde, og den gælder derfor kun for de medlemsstater, der deltager i dette samarbejde. Det drejer sig om Belgien, Bulgarien, Frankrig, Italien, Letland, Luxembourg, Malta, Portugal, Rumænien, Slovenien, Spanien, Tyskland, Ungarn og Østrig.

På grund af forbeholdet vedrørende retlige og indre anliggender deltog Danmark ikke i vedtagelsen af forordningen, som heller ikke er bindende for og ikke finder anvendelse i Danmark.

Efter Haagerkonventionen af 19. oktober 1996 om kompetence, lovvalg, anerkendelse, fuldbyrdelse og samarbejde vedrørende forældreansvar og foranstaltninger til beskyttelse af børn skal de kontraherende staters myndigheder i sager om bl.a. forældremyndighed anvende loven i deres egen stat. Myndighederne kan dog undtagelsesvis anvende eller tage hensyn til loven i en anden stat, som sagen har en væsentlig tilknytning til. Efter konventionen er tildeling eller ophør af bl.a. forældremyndighed som en følge af loven uden en retslig eller administrativ myndigheds mellemkomst undergivet loven i den stat, hvor barnet har sit sædvanlige opholdssted.

Rådet vedtog den 5. juni 2008 beslutning nr. 2008/431/EF om bemyndigelse af visse medlemsstater til i Det Europæiske Fællesskabs interesse at ratificere eller tiltræde Haagerkonventionen af 1996 om kompetence, lovvalg, anerkendelse, fuldbyrdelse og samarbejde vedrørende forældreansvar og foranstaltninger til beskyttelse af børn og om bemyndigelse af visse medlemsstater til at fremsætte en erklæring om anvendelsen af de relevante interne fællesskabsretlige regler. De fleste EU-medlemsstater har i dag ratificeret eller tiltrådt konventionen, og de resterende medlemsstater vil senere ratificere eller tiltræde den.

På grund af forbeholdet vedrørende retlige og indre anliggender deltog Danmark ikke i vedtagelsen af afgørelsen, som heller ikke er bindende for og ikke finder anvendelse i Danmark. Danmark forventer i den nærmeste fremtid imidlertid at ratificere konventionen.

6. Lovgivningsmæssige og statsfinansielle konsekvenser

Grønbogen har ikke i sig selv lovgivningsmæssige eller statsfinansielle konsekvenser.

7. Høring

Kommissionens grønbog er sendt i høring hos følgende myndigheder og organisationer med høringsfrist den **15. marts 2011**:

Østre Landsret, Vestre Landsret, samtlige byretter, Tinglysningssretten, Sø- og Handelsretten, Domstolsstyrelsen, Dommerforeningen, Dommerfuldmægtigforeningen, Domstolenes Tjenestemandforening, HK Landsklubben Danmarks Domstole, Rigspolitiet, Politiforbundet i Danmark, Ankestyrelsen, Danske Advokater, Advokatrådet, Danske FamilieAdvokater, Datatilsynet, Dansk Retspolitisk Forening, Institut for Menneskerettigheder, Danske Regioner, Kommunernes Landsforening, Københavns Kommune, Frederiksberg Kommune, Foreningen af Offentlige Chefer i Statsforvaltningerne, Foreningen af Statsforvaltningsdirektører, Foreningen af Statsforvaltningsjurister, Funktionærernes og Tjenestemændenes Fællesråd, Forbrugerombudsmanden, Forbrugerrådet, Aarhus Universitet (Juridisk Institut), Københavns Universitet (Det Juridiske Fakultet), Aalborg Universitet (Juridisk Institut), Syddansk Universitet (Juridisk Institut), Copenhagen Business School (Juridisk Institut), Handelshøjskolen i Århus (Juridisk Institut), den danske præsteforening, Danmarks Kordegneforening, Den Katolske Kirke i Danmark, den Reformerte Menighed i Fredericia, Fransk reformert Kirke i København, den tysk-reformerte menighed i København, Det Mosaiske Troessamfund, Metodistkirken i Danmark, Baptistkirken i Danmark, den ortodokse russiske kirkes menighed i København, den norske menighed ved Kong Haakon Kirken i København, Svenska Gustafs församlingen i København og den til St. Albans English Church i København hørende menighed.

8. Generelle forventninger til andre landes holdninger

Der ses ikke at foreligge offentlige tilkendegivelser om de øvrige medlemsstaters holdning til grønbogen.

9. Regeringens foreløbige generelle holdning

Fra dansk side finder man på nuværende tidspunkt – hvor den igangsatte høring ikke er afsluttet – ikke at burde fastlægge en holdning til de spørgsmål, som grønbogen giver anledning til. Regeringens høringssvar vil blive sendt til Folketingets Europaudvalg og Folketingets Retsudvalg til orientering.

10. Tidligere forelæggelse for Folketingets Europaudvalg og Retsudvalg

Grønbogen har ikke tidligere været forelagt for Folketingets Europaudvalg og Retsudvalg.